

Lekmannarevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN
KVARKENHAMNAR AB

Grundläggande granskning 2023

1. Inledning och bakgrund

Kommunrevisionen granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt kommunallagens 10 kap. 2–6 §§, även verksamheten i dessa juridiska personer.

Lekmannarevisorn ska, enligt aktiebolagslagens 10 kap. 3 § granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Enligt God revisionsred 2022 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- Granskning av måluppfyllelse.
- Granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred, samt risker som framkommit i lekmannarevisorernas risk- och väsentlighetsanalys 2023.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge lekmannarevisorn underlag till sin granskningsrapport där denne ska uttala sig om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, riktlinjer, mål och ev. tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?
- Har styrelsen säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
- Har styrelsen en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?
- Är styrelsens beslutsunderlag och protokoll tydliga?

1.2 Avgränsningar

Granskningen avser Kvarkenhamnar AB och är avgränsad till verksamhetsåret 2023. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2023.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av kommunallagen, aktiebolagslagen (8 kap. 4 och 8 §§), god revisionsred 2022 samt:

1.3.1 Bolagsordning

Enligt bolagsordningen är föremålet för bolagets verksamhet att bedriva hamnrörelse i Umeå och Vasa med brett utbud av tjänster för transport- och sjöfartsnäringens behov.

1.3.2 Generella ägardirektiv

Fullmäktige antog i mars 2021 generella ägardirektiv för styrning av de kommunala bolagen. De generella direktiven innehåller krav och riktlinjer för samtliga hel- eller majoritetsägda bolag i bolagskoncernen och avser bland annat:

- Efterlevnad av lagar och styrning från fullmäktige
- Innehåll och form för bolagsstyrelsens arbetsordning
- Innehåll och form för VD-instruktion
- Uppföljning och rapportering

1.3.3 Specifika ägardirektiv

Målsättningen med Bolaget är att vara en stark och långsiktigt stabil plattform för en expansiv utveckling av transport- och logistikverksamheten i regionen. Bolaget ska enligt ägardirektivet:

- Bolaget ska med stark kundfokusering utveckla ett brett utbud av tjänster inom hamn och transportsektorn för godstrafiken.
- Bolaget ska med samma kundfokusering säkerställa ett fullgott tjänsteutbud för passagerartrafiken.
- Bolaget ska genom hög effektivitet och servicegrad vara en generator för att stärka kundernas konkurrenskraft och bidra till värdetillväxt i transportkedjan

Bolaget ska vidare säkerställa arrenderade anläggningarna i Umeå hamn dess status genom att årligen upprätta en verksamhetsplan som minst inkluderar en driftsplan, underhållsplan och utvecklingsplan för anläggningarna. Bolaget ska årligen redovisa en affärsplan för verksamheten.

1.3.4 Riktlinjer för aktiverande styrning (2021-03-09)

Enligt riktlinjer för aktiverande styrning ansvarar bolagen för att upprätta den verksamhets- respektive bolagsstyrning de bedömer är nödvändig för att hantera grunduppdrag, tilldelade inriktningsmål och eventuella tilläggsuppdrag.

Vid utformandet av nämnds- och bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har bolagen krav att följa lagstiftningar och beslut från fullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen.

1.4 Genomförande

Granskningen har genomförts genom löpande insamling av fakta och iakttagelser (tex via styrelsens protokoll och tillhörande underlag såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, delårsrapporter, bokslut). Dialoger har genomförts med VD och styrelsens presidium två gånger under året. Avstämningar har genomförts med bolagets auktoriserade revisor.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende verksamhetsstyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Fastställt en affärsplan som baseras på bolagsordning och ägardirektiv	✓	2022-05-25 § 4. Affärsplan 2023 för bolaget är upprättad
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	—	Bolaget beskriver verksamheten i årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Målen i ägardirektivet och målen/aktiviteterna i affärsplanen följs inte upp.
Uppnår grunduppdrag enligt ägardirektivet	ET	Ej möjligt att utifrån tillgängliga underlag göra en bedöma om bolaget uppnår sitt grunduppdrag och ändamål i ägardirektivet.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från grunduppdrag, inriktningsmål och ev. tilläggsuppdrag	ET	Se ovan.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende ekonomistyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år	✓	2022-12-08 § 4
Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	Styrelsen har inte följt upp ekonomin i tertialrapporter. Däremot har styrelsen löpande följt upp ekonomin under sammanträdena i enlighet med beslutat ekonomisk rapportplan.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	Bolaget har följt upp ekonomin i en årsredovisning för 2023.
När måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✗	Bolaget redovisar ett resultat efter finansiella poster på -12,4 mnkr, ca 6 mnkr under budgeterat resultat. Ekonomiska mål i ägardirektiv uppnås således inte.

Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi		Inga explicita åtgärder framgår av protokoll eller annan uppföljning. Enligt uppgift har bolaget arbetat med att öka hyresintäkterna. Bolaget behöver dock synliggöra sin styrning.
---	---	---

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Övriga iakttagelser

Bolaget har inga tydliga ekonomiska mål i sitt ägardirektiv. Av direktivet framgår att viktiga ekonomiska mål är kassaflöde och självfinansiering. Vidare framgår att den del av bolagets verksamhet som ska drivas enligt affärsmässiga principer gäller att den ska uppvisa ett ekonomiskt positivt resultat.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende intern kontroll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Genomfört en riskanalys		Internkontrollplanen innehåller en riskanalys.
Beslutat om kontrollmoment utifrån identifierade risker		Internkontrollplan 2023 finns.
Följt upp resultatet av genomförda kontrollmoment		Uppföljning presenterad för styrelsen vid sammanträde 2024-04-04
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister		Av uppföljningen framgår att bolaget vidtar åtgärder vid identifierade avvikelser

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.4 Beslutsunderlag och protokoll

Nedan redogörs för de förtroendevalda revisorernas iakttagelser och bedömningar avseende bolagets beslutsunderlag och protokoll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Styrelsens beslutsunderlag och protokoll är tydliga		Protokoll och beslutsunderlag är tydliga.

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

3. Sammanfattade bedömning

I vår översiktliga granskning av Kvarkenhamnar AB har vi hittat vissa avvikelser. Vi bedömer att styrelse och VD delvis har säkerställt en styrning och uppföljning av verksamheten och ekonomin. Vidare bedömer vi att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig intern kontroll. Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, riktlinjer, mål och ev. tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?	Delvis	Bedömningen baseras på att bolaget har en affärsplan med mål för verksamheten. Målen följs inte upp och därmed går det inte att bedöma bolagets måluppfyllelse och i förlängningen om bolaget uppnår ändamålet enligt gällande bolagsordning.
Har styrelsen säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?	Delvis	Bedömningen baseras på att bolaget har antagit en budget och har följt upp ekonomin i enlighet med gällande principer. Däremot är resultaten negativt och understiger budgeterat resultat. Eventuella åtgärder behöver synliggöras via protokoll och annan uppföljning.
Har styrelsen en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?	Ja	Bedömningen baseras på att bolaget har genomfört en riskanalys, antagit en internkontrollplan, följt upp planen och vidtagit åtgärder vid identifierade avvikelser.
Är styrelsens beslutsunderlag och protokoll tydliga?	Ja	Av protokollsgranskning framgår att de i allt väsentligt är tydliga och innehåller nödvändig information.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi bolaget att:

- Genomföra en dokumenterad uppföljning av bolagets mål i affärsplanen
- Synliggöra de åtgärder som vidtas för att förbättra bolagets ekonomi

Umeå april 2024

Max Stenman, EY